

FILM- OCH MEDIEPEDAGOGISK PLAN

FÖR BARN- OCH UTBILDNINGFÖRVALTNINGEN I
GOTLANDS KOMMUN 2008-2010

OCH

RAPPORT FILM- OCH MEDIESATSNINGAR

RÖRANDE BARN OCH UNGA I REGION GOTLAND

Innehållsförteckning

FILM – OCH MEDIEPEDAGOGISK PLAN för Barn och utbildningsförvaltningen 2008 – 2010

sid5-8

Inledning
Planens funktion
Mål att uppnå
Metod
Skolornas kunskapsmål inom film och media år F-9
Planens genomförande i praktiken.
Ansvarsfördelning: rektor, lärarlag, Mediecentralen Gotland, Film- och mediepedagogiskt råd
En pedagogisk utmaning
År 2010

Kontaktpersoner 9
Referenslitteratur 10

Bilaga 1 Planskiss över mediepedagogisk organisationsmodell för BUF

Bilaga 2 Matris med förslag till kunskapsmål för undervisning inom film och media för grundskolan år F-9

Bilaga 3 ”Ett decennium med skolbio” Anna Stövring-Nielsen. Lärare på Fårösundsskolan i Fårösund

RAPPORT FILM – OCH MEDIESATSNINGAR rörande barn och unga i region gotland

Vision 15
Gotland en ö med filmutbildning och filmpedagogik som nationell profil.

Bakgrund
Pedagogisk modell
Från Skolbio till filmutbildning

Film och medieutbildningar på Gotland – en sammanställning 2007 16

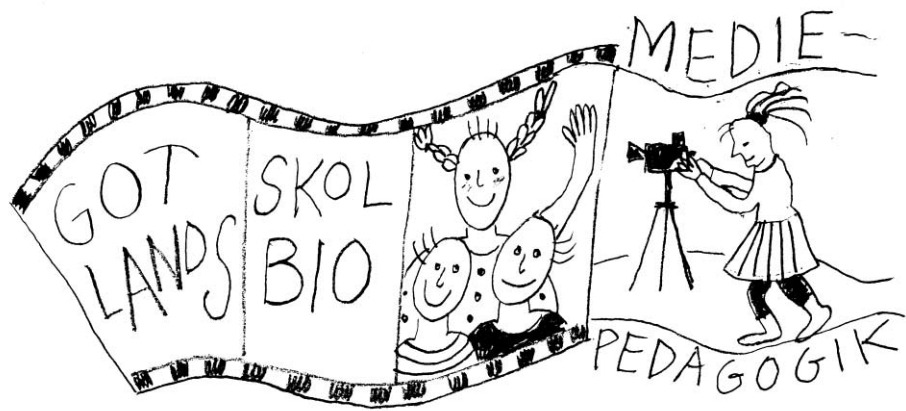
Övergripande mål 17
Filmpedagogik/filmutbildningar i ett kultur – och näringspolitiskt perspektiv.

BUF's uppdrag/ansvarsområde 18-19
Omvärld och ett vidgat textbegrepp

Skolbio och mediepedagogik i ett medborgarperspektiv
Statliga styrdokument för grundskola och gymnasium, nya kursplaner 2000
Lpo 94
Agenda M
Uppföljning
Skolbio i Sverige

Nuvarande verksamhet inom film, media och IT, Utvecklingsavdelningen/ BUF 20-22

Skolbio/Film i skolan. Biografen ett rum för upplevelse och kunskap
Strategi för Gotlands Skolbio
Film i skolan, omfattning
Samordningstjänst
Mediepedagogik
Länsövergripande mål för film och media i undervisningen
”Slitemodellen” Film och media i praktiken – Gotland norr
Pilotstudie
Övrig film och mediepedagogisk resurs inom BUF utvecklingsavdelning
IT-pedagog/utvecklare
Övriga aktörer och aktiviteter inom film och media för barn och unga i Gotlands kommun

Film- och mediepedagogisk plan

Barn och utbildningsförvaltningen

2008 - 2010

Inledning:

I skolans styrdokument, Läroplan och kursplaner finns stöd för att ge barn och ungdomar fördjupade kunskaper om den rörliga bilden. På Gotland arbetar vi med den pedagogiska modellen att

Se och uppleva, förstå och analysera samt själv producera rörlig bild.

Att barn och unga ska se film i skolan och få redskap att analysera professionellt producerad film har stöd i de reviderade kursplanerna. (Skolverket år 2000)

Ur kursbeskrivning för Svenska:

Skönlitteratur, film och teater

Skönlitteraturen, filmen och teatern öppnar nya världar och förmedlar erfarenheter och upplevelser av spänning, humor, tragik och glädje. Skönlitteratur, film och teater hjälper människan att förstå sig själv och världen och bidrar till att forma identiteten. Skönlitteratur, film och teater ger möjligheter till empati och förståelse för andra och för det som är annorlunda och för omprövning av värderingar och attityder. Därigenom kan motbilder formas till exempelvis rasism, extremism, stereotypa könsroller och odemokratiska förhållanden. När ungdomar möter skönlitteratur, film och teater innebär det också möjligheter för dem att tillägna sig litterära mönster och förebilder.

Ett barn har rätt till flera språkliga uttryck. Rättigheten beskrivs bland annat i FN's barnkonvention. Det handlar ytterst om demokrati och yttrandefrihet. Skolan har också ett ansvar att förbereda barn och unga för ett kommande arbetsliv där kunskaper om media och informationsteknik är en förutsättning för social och ekonomisk trygghet. Att barn och unga kan hantera media med insikt och ansvar är en del i fostran till att bli en duglig samhällsmedborgare.

Ur Våldsskildringsrådet skriftserie nr 19:

På samma sätt som vi tidigare utbildade elever för industrisamhället skall skolan nu ge barnen verktyg för att möta dagens och morgondagens informationsamhälle.

Barn och ungdomar tillbringar alltmer tid framför tv och dataskärmar. Konsumtion av medier utgör betydligt större del av den unga generationens tid än skolarbetet. Att arbeta med film och medieundervisning i skolan ger eleverna möjlighet att själva producera och genom eget skapande arbete fostras till medvetna massmediekonsumenter. Att producera film blir en av flera möjligheter för eleverna att uttrycka sig – att bli medieproducenter. Det handlar om att i praktiken realisera de reviderade kursplanernas skrivningar om ett vidgat textbegrepp.

Vårt demokratiska samhälle domineras av massmedier. En särskild utmaning för skolan är att fastslå att teknik och hårdvara behöver integreras med estetik, kreativitet och etik, vilket naturligt leder till ämnesövergripande arbete. Ett sådant förhållningssätt stöds även i modern forskning.

Forskaren **Richard Florida** skriver i sin bok ”**The Rise of the Creative Class**” 2003 om den ”kreativa klassen” som utgångspunkt och förutsättning för ett konkurrenskraftigt samhälle. Den kreativa klassen förenar kultur, konst och underhållning med teknologi. Den fungerar bäst i samhällen som präglas av öppenhet, omsorg och tolerans. Den region som har största andelen av befolkningen inom den ”kreativa klassen” vinner loppet om framtiden.

Tillgång till kulturupplevelser och eget kreativt skapande är också en förutsättning för barns och ungdomars utveckling.

Mediekunskap är inte ett eget ämne i skolans undervisning. Alla lärare har ett ansvar att vara mediälärare. För att organisera och kvalitetssäkra arbetet med film och media i skolan har många kommuner valt att formulera en **film och mediepedagogisk plan**.

Den film- och mediepedagogiska planens funktion

Planen upprättas för att utifrån skolans egna styrdokument tydliggöra och stärka det pedagogiska utvecklingsarbetet inom film och media i Gotlands kommun. Planen skall vara ett stöd och en resurs i skolornas arbete främst för lärare, pedagoger och rektorer inom Gotlands grundskolor. Planen synliggör behovet av kontinuitet, kvalitet och uppföljning inom det film och mediepedagogiska arbetet. Planen kan praktiskt beskrivas som en strategi för hur medieundervisning sker i olika årskurser och att ansvaret för medieundervisningen sprids över hela grundskolan. En god effekt av en medveten strategi för medieundervisningen är att den kan underlätta en helhetssyn på eleven och dennes undervisning samt skapa kontakter och förståelse mellan barnomsorg, grundskola, gymnasium och högskola.

För att planen skall kunna realiserats i praktiken krävs:

- Ett fortsatt stöd för att säkerställa resurser, kompetens och teknik inom Barn- och utbildningsförvaltningens Mediecentral
- Ett film och mediepedagogiskt råd med uppdrag att främja, utveckla och stödja det pedagogiska utvecklingsarbetet inom film, media och IT. Se bilaga 1/3

Mål att uppnå för grundskolorna i Gotlands kommun:

- Alla som undervisar inom år F- 9 har kunskap om film- och medieundervisningens betydelse
- En utrustad medieverkstad finns på varje år 7- 9 skola
- Mediepedagogen och filmsamordnaren är alla skolors resurs
- Skolbiofilmerna ingår som en del i skolans undervisning och ger eleverna verktyg att förstå och reflektera över filmens berättarteknik och budskap
- Film och media används som innehåll och metod i skolans olika ämnen
- Film och media finns med i arbetsplanen för varje skola

Metoder för att nå målen är:

- Upprätta ett film- och mediepedagogiskt råd som tillsammans med kommunens film och mediepedagog ansvarar för utveckling av arbetssätt och metoder inom film och mediepedagogik. Rådets uppdrag skall vara en samlad resurs för arbetet inom detta område på Gotlands skolor. Rådet skall bestå av aktiva lärare med särskilt uppdrag att bevaka film och mediefrågor lokalt inom det egna rektorsområdet. Samtliga grundskolans årskurser skall vara representerade (F-9). Rådet skall ha deltagare som representerar hela Gotland från norr till söder.
- Skapa ett forum där goda exempel kan spridas, metoder och teman diskuteras. En bank för idé - och erfarenhetsutbyte upprättas. Underlätta spridning av exempel på teman, lektionsförslag och källanvisningar till litteratur, webbsidor, UR-program mm i de informationskanaler som BUF förfogar över ("BUF- nytt", "Idémässa", pedagogiska kaféer/ workshops, skolbiodagar m.m.).
- Kompetensutveckling för lärare/pedagoger och skolpersonal inom film och media efter behov
- Erbjud kompetensutveckling inom film och media för lärarutbildningen
- Implementera och bearbeta den film- och mediepedagogiska planen för Barn- och utbildningsförvaltningen i Gotlands Kommun tillsammans med lärare/pedagoger, skolpersonal och skolledare

Förslag till skolornas kunskapsmål inom film och media Gotlands kommun

Årskurs F-3:

Mål som eleverna skall ha uppnått i slutet av årskurs 3:

Utvecklat färdigheter och praktiska kunskaper i att använda bandspelare, stillbildskamera och dator.

Eleverna har fått kunskaper om vilka massmedier som finns i vårt samhälle och deras inflytande.

Eleverna vet att medier kan "luras"/manipulera.

Eleverna har sett minst en film på biograf per läsår. Filmerna har förberetts och efterarbetats i klassrummet.

Exempel på metoder för att nå målen:

Olika "medielekar" som att samla ljud med bandspelare som sätts samman till en saga eller spökhistoria

Producera ljudsatt stillbildsfilm/bildspel.

Arbeta med film och filmupplevelse genom samtal och praktiskt bildarbete/gestaltning.

Årskurs 4-6:

Mål som eleverna har uppnått i slutet av årskurs 6:

Eleverna har utvecklat färdigheter och praktiska kunskaper i att använda videokamera och dator.

Eleverna har arbetat med tidningen i skolan och har kunskap om hur en dagstidning fungerar. Eleverna kan analysera bilder efter mognadsnivå. Eleverna är medvetna om bilders och mediers påverkan.

Exempel på metoder för att nå målen:

Eleverna har sett minst en film på biograf per läsår. Filmerna har förberetts och efterarbetats i klassrummet.

Eleverna har producerat reportage i

tidningsform och som inspelat radio-

program.

Genomgång och praktisk tillämpning

av "mediepedagogens verktygslåda"

som består av en redigeringsuppgift

med förelagt inspelat material och

en bildmanusuppgift som tillämpas

genom produktion av en filmuppgift:

"vad hände sedan?".

Arbeta med filmen och filmupple-

velse genom samtal och/eller praktiskt

bildarbete/gestaltning.

Årskurs 7-9

Mål som eleverna har uppnått i slutet av

årskurs 9:

Eleverna har färdigheter och kunskaper i att analysera, genomskåda och kritiskt granska dagens massmedieutbud på film, video, tv, radio, tidningar och Internet.

Eleverna har praktiska kunskaper i att själv skapa underhållning och information med dagens medier.

Eleverna har färdigheter och kunskaper att använda moderna medier för redovisningar, föredrag och dokumentationer.

Eleven har kunskap om olika filmgenrer och filmens roll i populärkulturen.

Exempel på metoder för att nå målen:

Eleverna har sett minst två filmer på biograf per läsår. Filmerna har förberetts och efterarbetats i klassrummet.

Eleverna har deltagit i en temavecka där film och media är innehåll och metod.

Arbetar med filmen och filmupplevelsen genom samtal och analys. Reflekterar över filmens möjlighet att ge kunskaper och utblick mot världen som en möjlighet till inlevelse i människors olika liv och villkor.

Kunskapsmålen bör ytterligare samverkas och implementeras i läroplan under kommande läsår. År 2010 bör en reviderad och tryckt mall för kunskapsmål och bedömning finnas som ett resultat av medveten satsning på film och media i skolans undervisning.

Se bilaga 2: Matris med förslag till kunskapsmål inom film och media

Planens genomförande i praktiken

Ansvarsfördelning::

Lärlaget har ansvar för att i samband med olika undervisningsområden:

- göra det möjligt för eleverna att ta del av och reflektera över medier
- göra det möjligt för eleverna att gestalta kunskap med medier
- dokumentera och reflektera kring det mediepedagogiska arbetet

Möjliggöra för eleverna att:

- ta del av skolbiovisningar med för och efterarbete

Rektor verkar för att:

- varje skola har tillgång till adekvat utrustning/känner till var teknik och kompetens finns tillgänglig
- varje lärare får behovsanpassad utbildning inom film och media
- skapa förutsättningar för ett film –och mediepedagogiskt utvecklingsarbete
- arbetet kan dokumenteras i kvalitetsredovisningarna
- filmombudet/en kan delta i regionala nätverksträffar (visningsdagar och filmombudsmöten)

Film och mediecentral BUF ansvarsområde:

- Stödja och främja arbete med film och media i skolans alla årskurser
- Uppsökande verksamhet som stöd för lärlag och skolor
- Initiera och genomföra kompetensutveckling för lärare/pedagoger, skolpersonal
- Inbjuda till möten i det film- och mediepedagogiska rådet
- Samordna och distribuera läromedel, praktiska tips om lektionsförslag, teman mm
- Arrangera skolbiovisningar i samråd med skolornas filmombud
- Samverka med IT- pedagogen/utvecklaren

Det film och mediepedagogiska rådet, består av lärare/pedagoger och skolpersonal med uppdrag att stödja och främja film- medie- och IT- utveckling inom den egna skolan/rektorsområdet.

Uppdrag:

- Inventera och sammanställa hur kompetensinsatser för skolpersonal inom film och media kan genomföras utifrån samråd med kollegor och skolledare inom Gotlands skolor.
- Samla, dokumentera och ge förslag på teman och lektionsidéer där film, media och IT kan samverka.
- Inbjuda till ett årligt film och mediepedagogiskt forum där skolor inbjuds att redovisa och diskutera genomförda projekt
- Diskutera och bevaka olika upphovsrättigheter – t.ex. bild och musikerättigheter i elevers egna produktioner
- Arrangera lokal videofestival/delta i Film på Gotlands årliga kortfilmsfestival
- Distribuera ett urval av elevproduktioner till kommunens bibliotek

En pedagogisk utmaning

Det film- och mediepedagogiska utvecklingsarbetet har hunnit en god bit på väg inom Gotlands kommun. Beskrivningen av den filmsatsning som gjorts inom region Gotland visar att barn och unga har stora möjligheter att inom både skola, fritid och framtid ägna sig åt film och media (se rapport s15 ff). Planen är ett arbetsredskap och ett försök att visa att grundskolorna inom Gotlands kommun kan och vågar ”ligga i framkant” gentemot övriga kommuner i landet. Ett samlat grepp runt film och media i Gotlands skolor är en pedagogisk utmaning i tiden.

År 2010

Arbetet utifrån den film- och mediepedagogiska planen skall utvärderas och följas upp som en del av BUF's verksamhet år 2010. Utvärderingen och en praktisk tillämpning av planen i skolornas arbete bör leda till en tydligare skrivning om film och media i Gotlands kommuns styrkort/skolplan och i de lokala skolplanerna.

Kontaktpersoner:

Kjell Malmros mediepedagog
Mikael Sjöberg IT-pedagog
Monika Wigren-Blomquist pedagogisk filmsamordnare
Utvecklingsavdelningen/BUF,
Film och mediecentral

Under arbetet med att formulera rapporten ”Film och mediasatsningar rörande barn och unga i region Gotland” samt ”Film- och mediepedagogisk plan för Barn och utbildningsförvaltningen i Gotlands kommun 2008 – 2010” har synpunkter inhämtats från följande personer,

Klas Viklund, handläggare på Svenska Filminstitutet
Paola Ciliberto, regional filmkonsulent och verksamhetsledare Film på Gotland
Karin Nyström, chef för Utvecklingsavdelningen BUF i Gotlands Kommun
Kjell Malmros, mediepedagog Utvecklingsavdelningen BUF i Gotlands Kommun
Mikael Sjöberg, IT-pedagog Gotlands kommun (grundskolor utanför Visby)
Bisse Carlsson och *Mats Hanell*, förskole- och grundskolechefer BUF i Gotlands Kommun
Rektorer inom förskola och grundskola i Gotlands kommun
Lärare och filmombud:
Wiola Sirland, lärare i bild och svenska Södervärnsskolan i Visby
Anna Stövring-Nielsen, lärare i historia och svenska Fårösundsskolan i Fårösund

Design och layout: *Marcus Nordgren* Film på Gotland
Fotografier: BUF/Film på Gotland

Karin Nyström
Chef
Utvecklingsavdelningen
Barn- och utbildningsförvaltningen
Gotlands kommun

Monika Wigren-Blomquist
Pedagogisk samordnare
Mediecentralen Gotland
Utvecklingsavdelningen/BUF
Gotlands kommun

Visby 6 december 2007.

Adress:
Barn och utbildningsförvaltningen/BUF
Utvecklingsavdelningen
Mediecentralen Gotland

Söderväg 2a
621 82 Visby

Tfn: 0498-26 94 33 (Pedagogisk filmsamordnare)
Tfn: 0498- 26 94 41 (Mediepedagog)

www.tjelvar.org
www.filmpagotland.se

Fax: 0498- 26 35 45

Referenslitteratur:

Läroplanen, LPO 94

Kursplaner för ämnen Svenska, Bild, Samhällskunskap och historia. Skolverket 2000

Barn- och utbildningsnämndens styrkort/skolplan 2008 - 2010

Agenda M Filminstitutet/Skolverket 2003

"Att lära med media- om det språkliga skapandets villkor i skolan med fokus på video" Doktorsavhandling av Helena Danielsson. Pedagogiska institutionen Stockholms universitet

Väldsskildringsrådets skriftserie nr. 19. "När eldsjälarna gjort sitt"

"Mediekunskap i skolan", Karin Stigbrand.
Pedagogiska institutionen Stockholms universitet 1989

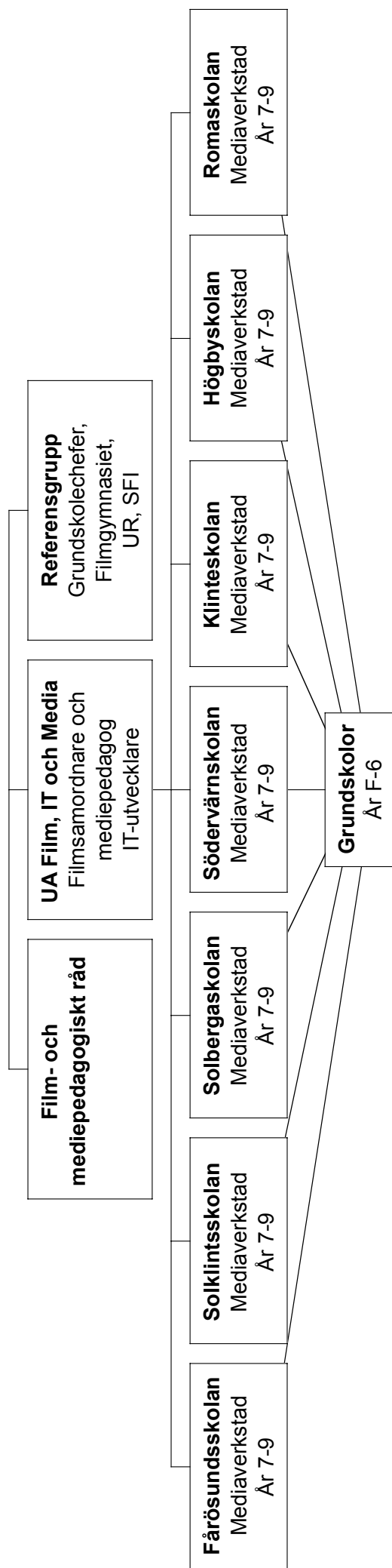
"Medieresor – om medier för pedagoger" Kristin Olson och Cecilia Boreson UR

"The Rise of the Creative Class" 2003
"The Flight of the Creative Class" 2005, Richard Florida

Bilaga 1

Planskiss över
mediepedagogisk
organisationsmodell
för BUF

Mediepedagogisk vision för Barn- och utbildningsförvaltningen på Gotland

Bilaga 2

Matris med förslag till kunskapsmål för undervisning inom film och media för grundskolan år F-9

Årskurser	Mål att uppnå i grundskolan enligt Läroplanen Lpo 94	Genom att...	Strävansmål för undervisning inom film, media och IT för grundskolan på Gotland
F- 3	Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola • har kunskaper om medier och deras roll	Se film på biograf – skolbio - och för – och efterarbete filmupplevelsen genom att till exempel rita, måla, berätta, dramatisera och tillämpa olika ”medielekar”	Eleverna producerar en digital berättelse med hjälp av stillbilder och ljud/musik. Arbetet kan ske genom kontakt med film, media och IT-Mediecentralen/BUF
4- 6	• har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för att ta del av samhällets kulturutbud. • kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama, och dans • kan använda informations-teknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande	Se film på biograf – skolbio - och för – och efterarbete filmupplevelsen genom att till exempel rita, måla, berätta, dramatisera... Använda videokamera och dator för att producera egna filmer. Arbeta med tidningen i skolan. Analysera bilder och få medvetenhet om bilders och mediers påverkan.	Eleverna har fått genomgång och praktisk tillämpning av mediepedagogens ”verktygs-låda” – kamera, dator och redigeringsprogram för enkel videoproduktion. Eleverna kan förstå och använda bildmanus och har grundläggande kunskaper om filmdramaturgi Detta kan ske genom kontakt med medie- och IT- pedagog inom Mediecentralen/BUF
7-9	• har kunskaper om medier och deras roll • har utvecklat sin förmåga till kreativt skapande och fått ett ökat intresse för att ta del av samhällets kulturutbud. • kan utveckla och använda kunskaper och erfarenheter i så många uttrycksformer som möjligt som språk, bild, musik, drama, och dans • kan använda informations-teknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande	Se film på biograf – skolbio - och för – och efterarbete filmupplevelsen i ord och/eller bild. Analys och reflektion. Analysera, genomsöka och kritiskt granska aktuellt mass-medieutbud på film, tv, radio, tidningar och Internet. å grundläggande insikt om mediernas historiska utveckling Använda moderna medier för redovisningar, föredrag och dokumentationer. Producera egna filmer där olika genrer kan bearbetas som reklamfilm, underhållning och information Studera olika filmgenrer och särskilt filmens roll i populär-kulturen Diskutera moderna medier ur ett etiskt perspektiv såsom respekt för andra, upphovsrät-tigheter m.m.	Eleverna har under någon av årskurs 7- 9 deltagit i en temavecka där film och media är innehåll och metod. Eleverna har fått fördjupning i filmens berättarteknik genom att särskilt studera olika film-genrer med olika utvecklings-skeden i filmens historia Detta kan ske genom kontakt med film- och medie- pedagog inom Mediecentralen/BUF

Bilaga 3

Ett decennium med Skolbio

Meningen med skolbio på Gotland har ju bland annat varit att visa film på biograf för ungdomar i glesbygd. Med detta som utgångspunkt har vi skolbioombud runt om i skolorna lagt in olika pedagogiska aspekter för att uppnå en del av läroplanens mål.

I Fårösund 7-9 har vi framför allt haft två ambitioner:

1. Att utöka de ungas litterära allmänbildning genom film. Detta har hos oss medfört att eleverna har sett filmer som "Utvandrarna" och "Nybyggarna", filmatiseringar av Mobergs böcker som utsågs till 1900-talets svenska romansvit, "Stolthet och fördom" (Jane Austen), "Eragon" (Paolini) och "Sagan om ringen" (Tolkien). Alla elever klarar inte att läsa dessa böcker men klarar sig inte heller utan att känna till deras innehåll.

2. Att se filmer som en del av de temastudier som genomförs på skolan. Vi har till exempel visat kostymfilmer när vi läst det historiska temat "Människor och händelser" där eleverna också tillverkat dockor föreställande historiska personer, ex Elisabeth Regina I. Alltså visade vi "Elisabeth" och också "Shakespeare in love", inte minst för att visa eleverna kläder och miljöer. I samband med andra världskriget har vi sett filmer som "Schindlers list" och "Save private Ryan".

Ibland har vi också haft film som underlag för uppsatsskrivande på ett särskilt tema. Där visade vi flera filmer i rad och sen ägnades påföljande dag till skrivandet. Ett sådant tema var Mod, där vi bland annat såg "Rebellerna i St. Petri". En film om unga motståndsmän under ockupationen av Danmark.

En reflektion som görs är att filmtittandet har förändrats över tid. Nu snackas det mer i salongen då det inte är som mest rafflande på duken, det applåderas och man kommenterar högt det som sker. Jag har inget recept för att komma till rätta med detta. Våra tonåringar ser otroligt mycket mer film nu än för några år sedan men skolbios uppgift är att presentera ett lite smalare utbud och att dessutom arbeta runt filmerna. Filmen fyller hur som helst en viktig uppgift och jag tycker personligen fortfarande att "Film är bäst på bio".

Fårösund dec 2007

Anna Stövring-Nielsen

Lärare på Fårösundsskolan

”Medierna har utvecklats till det viktigaste symbolsystemet i vårt samhälle. Undervisning kring medier får därför inte bara ses som ett eget kunskapsområde, utan som ett förhållningsätt som måste beaktas i relation till allt arbete i skolan samt som ett led och en inspiration i elevernas lärande och utveckling.”

Agenda M 2003
Klas Viklund,
Svenska Filminstitutet.

Rapport film- och medie- satsningar rörande barn och unga i region Gotland

Vision:

**Gotland en ö med filmutbildning och film-
pedagogik som nationell profil.**

Bakgrund

Gotlands skolbio och mediepedagogik är basen i en filmpedagogisk satsning på Gotland. Verksamheterna etablerades som ett projekt 1991-1992 inom Barn- och utbildningsförvaltningen. Idag finns en utbildningskedja på Gotland inom film och media som omfattar samtliga utbildningssteg från förskoleklass till högskola. Se sammanställning på sidan 5.

Pedagogisk modell

Utbildningarnas styrka är en samsyn utifrån en modell att erhålla kunskap om den rörliga bilden genom att:

Se och uppleva, förstå och reflektera samt att själv producera rörlig bild.

Från Skolbio till filmutbildning

År 1993 tog Läromedelscentralens avdelning för Skolbio och mediepedagogik (nuvarande Utvecklingsavdelningen Film och medicentralen) initiativ till en hearing angående möjlighet att starta en filmutbildning på Gotland. Ansvariga för samtliga öns utbildningsanordnare samlades tillsammans med representanter från Svenska Filminstitutet för en dags inventering av idéer och pedagogiska profildiskussioner.

Diskussionerna hamnade i en mylla där idéer om filmutbildning och/eller erfarenhet av utbildning inom bildområdet redan var ett utvecklingsområde/etablerad verksamhet. Som exempel kan nämnas gymnasieskolan med en idé om etablering av rörlig bild som karaktärsämne i ett specialutformat program med riksintag och folkhögskolan i Hemse med en fotoutbildning (stillbildsfoto).

Resultatet av mötet blev en början till etablering av ett antal filmutbildningar som initierades inom loppet av ett par år.

Idag har Gotlands filmutbildningar ett gott anseende i filmbranschen och i utbildningsvärlden.

Målet är att Gotland i ett nationellt perspektiv inom film och media skall förknippas med filmpedagogik och filmutbildningar.

En styrka och en förutsättning för att nå det målet är:

- Att samtliga utbildningsinsatser, från basen skolbio till spetsen högskola, präglas av god kvalitet och samverkan då det gäller resurser som kompetens och teknik samt arbetar utifrån en pedagogisk samsyn.
- Att film och medieundervisningen samverkar med kommunens IT-satsning.

Film- och medieutbildningar på Gotland – sammanställning 2007.

BARN- OCH UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

Skolbio och mediepedagogik, omfattar ca 9000 elever från förskoleklass till och med gymnasiet. Verksamheten berör även särskolans samtliga årskurser från grundskola - gymnasiet. Start 1992.

Kontinuerlig kompetensutveckling för lärare och annan skolpersonal inom Gotlands grundskola och de kommunala gymnasieskolorna.

Film- och medieprogram inom den kommunala gymnasieskolan :

Den rörliga bildens språk, treårigt specialutformat program med riksintag inom den kommunala gymnasieskolan, Elfrida Andréegymnasiet. Två inriktningar:

- **Filmgymnasiet**, produktion av rörlig bild. 24 platser per årskurs. Start år 1994.
 - **Scenskolan**, skådespeleri för film och scen. 16 platser per årskurs. Start år 2002.
- Filmgymnasiet är en av Filminstitutets ”partnerskolor” i Sverige

Christoffer Polhemgymnasiet: Teknikprogram med medieprofil

Rickard Steffengymnasiet: Samhällsvetenskapligt program med media- och journalistisk profil.

Den kommunala gymnasieskolan har en gemensam medieverkstad som är salmad på Rickard Steffengymnasiet.

Kulturskolan med uppsökande verksamhet på fritidsgårdar och skolor.

FRIGYMNASIUM DONNERGYMNASIET

Medieprogram inom friskolan Donnergymnasiet

HÖGSKOLAN PÅ GOTLAND

Gestaltning i konvergerande medier. Visby

Korta kurser/utbildningar filmkunskap för lärare och pedagoger. Främst sommarkurser.

”**Bergman, berättaren och auteuren**”. Sommarkurs. Ingår i årligt arrangemang inom ”Bergmanveckan” i juni med föreläsningar, filmvisningar, besök på Bergmans inspelningsplatser, internationella gäster mm. Veckan förläggs till Fårö och Fårösund. Arrangörer: Fårö framtid, Göteborgs filmfestival, Film på Gotland och högskolan på Gotland.

GOTLANDS FOLKHÖGSKOLA

Film och tv. Allmän kurs produktion av rörlig bild. Fårösunds folkhögskola i Fårösund. Start hösten 2007

Filmhantverksutbildning (slumrande). Folkhögskolan i Fårösund. Ettårig utbildning under år 2005 och år 2006. 21 platser. Utbildningen hade nära samverkan med Kustateljén och medverkade kontinuerligt i professionell produktion med ett integrerat lärlings/assistentsystem. (Utbildningsuppehåll läsåret 2007 – 2008 i avvaktan på Kustateljéns fortsatta verksamhetsplan och ägandestruktur).

FOLKUNIVERSITETET

Film och foto, terminskurs inom Gotlands Konstskola i Visby.

Övergripande mål

Filmpedagogik/filmutbildningar i ett film – och näringspolitiskt perspektiv

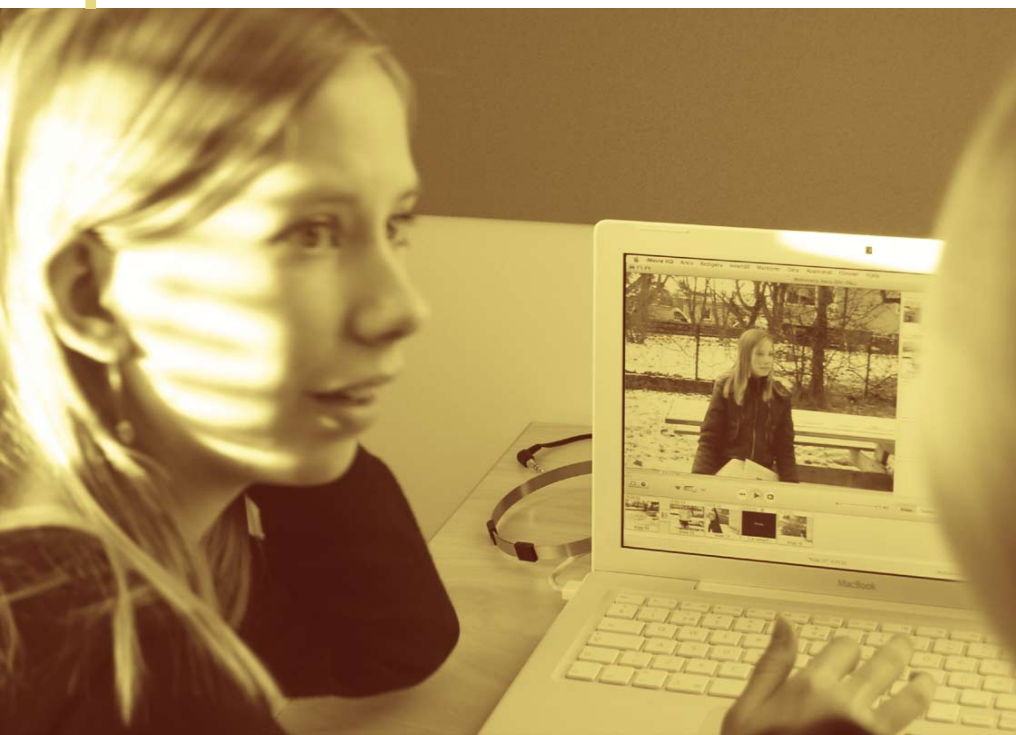
Ett vitalt filmklimat förutsätter ett samhälle där film ses som en nyttig och närande industri. Film är i ett sådant klimat en självklar del av skolans undervisning. Visning av filmer som producerats av barn och unga är återkommande händelser som familjen tar del av då det gäller skola och fritid. Att arbeta med film ses som en möjlig framtida karriär likaväl som andra yrkesinriktningar.

- Skolbio, mediepedagogik och filmutbildningar hjälper till att uppmuntra och identifiera talanger inom film, samtidigt som filmklimatet uppmuntrar de som vill gå filmutbildningar på Gotland regionalt och nationellt (Utbildningar med riksintag).
- De som går filmutbildningar på Gotland är en resurs för den lokala filmsatsningen genom att generera rekryter till den lokala filmbranschen. Filmbranschen i sin tur erbjuder jobb, praktik och erfarenheter till elever som går eller har gått utbildningarna.
- Med resurser att stärka filmklimatet utifrån ökad kompetens inom filmområdet utgör Gotland en attraktiv plats för professionella filmare. Det gäller dels möjlighet att behålla egen kompetens och dels att få inflyttad kompetens som väljer att etablera sin verksamhet på ön.
- Med samlad och effektivt använd kompetens och teknik kan Gotland i framtiden utveckla filmutbildningar/kursverksamhet med skräddarsydda uppdragsutbildningar för film och tv-branschens olika specialområden/yrkeskategorier

Tillsammans stödjer dessa insatser den ekonomiska tillväxten på ön, samtidigt som de ger ett ökat antal invånare och ett ökat skatteunderlag. Helheten ”**Filmön**” bidrar alltså till företagsetablering, tillväxt och inflyttning.

Ur Film på Gotlands handlingsplan:

”Gotland är en region med tydlig filmprofil”

BUF's Uppdrag/ ansvarsområde

Omvärld och ett vidgat textbegrepp

Skolbio och mediepedagogik i ett medborgarperspektiv

Rörlig bild har under 2000-talet generellt blivit tillgängligt för alla. Förutom konsumtion via film och television finns en vardagens produktion via digitalkameror, datorer med bildprogram och mobiltelefoni. I detta ligger stora personliga möjligheter, men samtidigt ett ökat krav på kompetens. En ny samhällelig och sociologisk klassindelning uppstår där indelningen blir: de som är vana att kommunicera med rörlig bild, och de som inte är det. Att ha kompetensen att kunna kommunicera med rörlig bild är en framgångsfaktor för medborgaren i vardagen och i arbetslivet.

Ju tidigare individen får lära känna, undersöka och tillägna sig kapaciteten att kommunicera med, förstå och reflektera över rörlig bild, desto större framtidsmöjligheter skapas för individen. Genom skolbions repertoar finns även effekten av att delta i "ett offentligt samtal" som skapar nyfikenhet och kunskap. Filmen kan levandegöra det förflutna, spegla vår samtid och skapa identifikationer med människor i olika länder, kulturer och livssituationer. Skolbio och mediepedagogik ger eleverna redskap för att förstå och uttrycka sig med rörlig bild. Detta ger en filmkompetens från unga år. Vid sidan av skönlitteraturen finns ett språk som barn och ungdomar kanske i ännu högre grad behärskar. Det är film och rörlig bild med en grammatik där bilden och rörelsen har sin egen berättarteknik och dramaturgi.

Det är skolans och samhällets utmaning att i samspelet med dagens unga generation erövra de nya medierna.

Statliga styrdokument för grundskola och gymnasium.

Lpo 94

Skolans läroplan från 1994 förmedlar ett modernt och framsynt förhållande till krav på kunskap och färdigheter som krävs för lärare och deras elever i tvåtusenålets skola och som förberedelse för elevens framtida arbetsliv.

"Eleverna skall kunna orientera sig i en komplex verklighet med ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Studiefärdigheter och metoder att tillägna sig och använda ny kunskap blir därför viktiga. Det är också nödvändigt att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska fakta och förhållanden och att inse konsekvenser av olika alternativ."

Reviderade kursplaner år 2000

År 2000 formulerade Skolverket på regering och riksdagens uppdrag nya reviderade kursplaner för grundskolan. I dessa kursplaner lyfts arbetet med film och andra medier i undervisningen fram. Den rörliga bilden definieras som "ett vidgat textbegrepp". Detta förhållningssätt signalerar en förändrad syn på användning av och undervisning om rörlig bild. Främst gäller detta kursplaner i bild och svenska samt de samhällsorienterande ämnena historia och samhällskunskap.

I grundskolans kursplan för ämnet Svenska formuleras elevens möjlighet/rättighet på följande sätt:

"Att tillägna sig och bearbeta texter behöver inte alltid innebära läsning utan kan ske även genom avlyssning, drama, rollspel, film, video och bildstudium. Ämnet utvecklar elevens förmåga att förstå, uppleva och tolka texter. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder."

Som ett ytterligare förtydligande av det vidgade textbegreppet fastslås att film och rörlig bild skall jämföras med skönlitteratur och teater.

Agenda M

I diskussionsunderlaget "Agenda M" som författats av Klas Viklund på Svenska Filminstitutet år 2003 formuleras en av ingångarna till skolans förändrade syn på följande sätt:

"Att medborgarna kan använda olika medier och har kunskap om de olika mediernas roll i samhället är en fråga om yttrandefrihet och en förutsättning för demokrati."

Grunden för detta citat finns i FN's barnkonvention:

"Barnet skall ha rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet själv väljer."

Uppföljning

För att kvalitetssäkra verksamheterna med film i skolan, skolbio och mediepedagogik bör Mediecentralen/BUF ta initiativ till regelbunden uppföljning. Resultaten ger viktig hänvisning i det fortsatta utvecklingsarbetet. En form av uppföljning kan vara återkommande enkäter som når följande grupper:

- lärare/pedagoger
- skolledare
- elever
- filmombud och medieombud

Enkäterna sammanställs och används i det övergripande utvecklingsarbetet. En annan uppföljning bör finnas i skolornas eget arbete med kvalitetssäkring vilket synliggörs i den lokala skolplanen och kan ingå i skolans årliga kvalitetsredovisning.

BUF skickar årliga utvärderingsenkäter till elever som går i årskurs 5 och årskurs 8. Fyra frågor har nu lagts till i frågeformuläret:

Vilken skolbiofilm minns du?

Säg klassen filmen på biograf eller i klassrummet?

Har du själv fått prova att göra film i skolan?

Har du lärt dig hur man redigerar film i datorn?

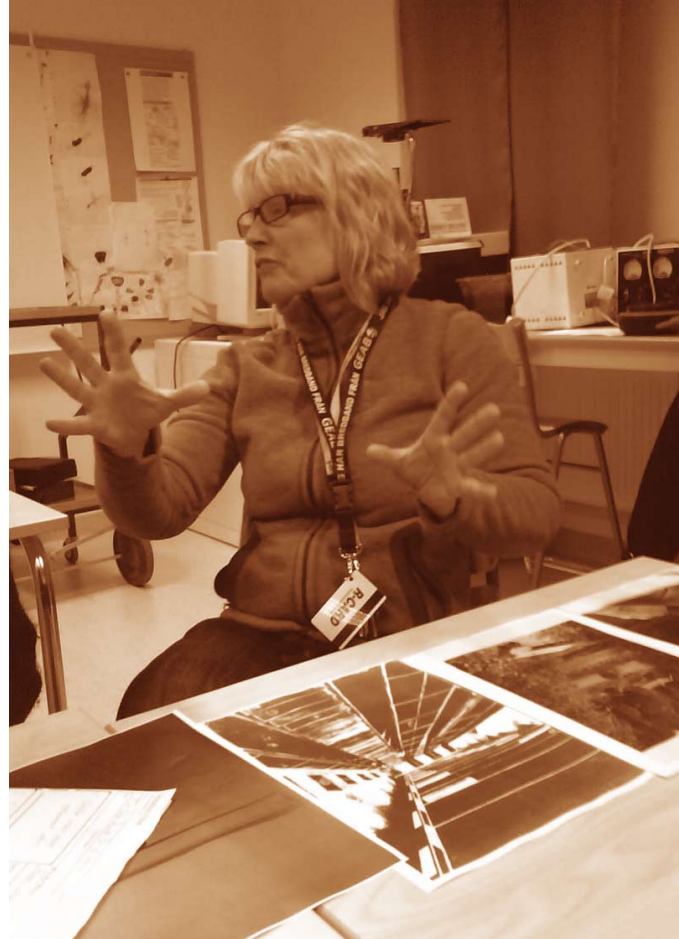
Ett annat intressant område att följa upp är:

- I vilken omfattning söker elever från grundskolan till gymnasieutbildningar med film och media som inriktning?
- Hur många gotländska ungdomar går vidare till högskolans och folkhögskolans filmutbildningar?
- Hur många ungdomar känner till och använder sig av Film på Gotlands växthusverksamhet?

På Utvecklingsavdelningen/BUF i Visby finns en särskild resurs som kontinuerligt genomför uppföljningar av skolans verksamhet. Det gäller dels de årliga enkäter som distribueras till lärare och elever i årskurs 5 och 8 dels uppföljning av kompetensutveckling, olika pedagogiska projekt med mera som genomförs inom grundskola och den kommunala gymnasieskolan.

Skolbio i Sverige

Gotlands Skolbio var en av de första regionalt samordnade skolbiomodellerna. Idag bedrivs skolbio med pedagogisk samordning i 177 av Sveriges 290 kommuner.

Nuvarande verksamheter inom film, media och IT

Utvecklingsavdelningen/BUF i Gotlands kommun

Utvecklingsavdelningen är en pedagogisk resursavdelning inom Barn- och utbildningsförvaltningen. Femton personer arbetar inom avdelningen. Inom verksamheterna film, media, IT, förskola-barnomsorg, skolbibliotekscentralen, skola-arbetsliv, kompetensutveckling samt pedagogisk uppföljning finns åtta tjänster som är tillsatta med pedagoger.

Film, media och IT, pedagogiska tjänster:

Pedagogisk filmsamordnare 50%, mediepedagog 50%, tidsbegränsad praktiktjänst för teknisk support 100%. Sedan hösten 2007 finns även en IT-pedagog/utvecklare stationerad på BUF, 100%

Skolbio/Film i skolan

Biografen – ett rum för upplevelse och kunskap

Under 15 år har Gotlands Skolbio varit en källa för tematiska studier under parollen ”Ibland räcker inte klassrummet till”. Skolbiovisningarna är en utblick mot världen, en möjlighet till inlevelse i människors olika liv och villkor. Skolbion fyller även en kulturpolitisk fostran genom att visa barn och unga vägen till biografen som en av samhällets viktiga och levande kulturinstitutioner.

Strategi för Gotlands Skolbio

Den strategi för skolbio som formades under de första pionjäråren på Gotland innehåller de grundstenar som Svenska Filminstitutet numera definierar för en skolbioverksamhet med fullt utbyggt filmpedagogisk profil.

Strategin innehåller:

- Pedagogisk samordning
- Nätverk av aktiva filmombud med lokalt ansvar för skolbiovisningarnas organisation, information, filmdistribution m.m.
- Förhandsvisning av film för lärare, pedagoger och övrig skolpersonal
- Regionalt övergripande kompetensutvecklingsinsatser inom film och media för lärare, skolledare och lärarstuderande

Film i skolan omfattning

Elever F- 6 ser en film på biograf per läsår

Elever år 7-9 ser två filmer på biograf per läsår

Elever på gymnasiet genomför tillsammans med BUF's Film och mediecentral en årlig filmfestival med filmvisningar och seminarium med gästlärare samt fungerar som mötesplats och arena för att visa egna elevproduktioner.

För grundskolan är antalet biografvisningar beslutad av Utvecklingsavdelningens/BUF chef i samråd med rektorsgruppen. Gymnasiet erbjuds 1-2 filmvisningar på biograf per läsår. Dessa visningar utgår från att lärare särskilt efterfrågar film på biograf. Lärare inom språk och samhällsorienterande ämnen är de som vanligtvis är beställare. Det fasta filmutbudet för gymnasieeleverna är filmer som ingår i den årliga filmfestivalen.

Mediepedagogik

Mediepedagogen har byggt upp en medieverkstad med digital teknik för filmiskt berättande. Resursen har effektiviserats genom att samla undervisningsgrupper/skolklasser runt ”Riddarbordet” i medieverkstan. De får utbildning i digital filmredigering som ger ”körkort” för digital filmteknik (dv-kamera och redigeringsprogrammet ”I movie”). Elever och lärare undervisas i blandade grupper vilket ger flera positiva effekter. Eleverna visar ofta en större känsla och säkerhet för mediet. Elever lär lärare och varandra i en ny lärandestruktur.

Resursen är mycket efterfrågad från elever och lärare inom både grundskola och gymnasieskola.

Mediepedagogikens mål

- En medieverkstad på varje år 7- 9 skola (7 st).
- Möjlighet för barn och ungdomar att ha tillgång till kommunala medieverkstäder även efter skoltid. Fritidsgårdar, kommunala bibliotek kan här spela en viktig roll.
- Lärare efterfrågar och använder film och videoproduktion som en given del av undervisningen
- Även skolledare är förtrogna med den digitala berättartekniken

Mediepedagogikens strategi

- Uppsökande verksamhet till främst grundskolor och sarskolan med mobil teknik (videokameror, datorer)
- Tvådagarsutbildningar för lärare/pedagoger och elever med givna övningsmoment inom redigering, filmmanus och en produktionsövning som förläggs till undervisningslokal på Mediecentralen/BUF
- Telefonsupport mot skolor som på egen hand genomför olika medieprojekt
- Erbjuder fortbildning inom film och media på lärarutbildningen

Länsövergripande mål för film och media i undervisningen

Gotlands Skolbio och mediepedagogik har som mål att visa kvalitetsfilm för barn och ungdomar samt ge fördjupade kunskaper om den rörliga bilden. Verksamheten skall bland annat ge kontinuerlig kompetensutveckling för lärare inom förskola, grundskola och den kommunala gymnasieskolan. I Gotlands Kommun skall finnas goda förutsättningar för att alla barn och ungdomar ska bli väl förtrogna med att se och uppleva samt själv uttrycka sig med rörlig bild. Biografen skall vara ett rum för upplevelse, lust och lärande.

”Slitemodellen”

Film och media i praktiken –Gotland norr

Under höstterminen 2007 bedrivs en utbildning för lärare och skolpersonal på norra Gotland. I kursen ingår en integrerad föreläsningsserie som är öppen för samtliga lärare och skolpersonal från grundskolor och gymnasieskolan på Gotland.

Pilotstudie

Kursen fungerar som en praktisk pilotstudie där ett filmpedagogiskt arbete provas i praktiken. Därmed ingår pedagogiska diskussioner där deltagarnas synpunkter varit en viktig utgångspunkt då Gotlands Film- och mediepedagogiska plan formuleras. Gotlands samlade rektorsgrupp för grundskolorna följer utbildningen genom att ta del av diskussioner och erfarenheter som pilotstudien ger, samt ta del av ett urval av de produktioner som blir ett resultat av projektet.

Övrig film och mediepedagogisk resurs inom BUF Utvecklingsavdelning

- Inspelning av UR-program
- Inköp och distribution av spelfilm och undervisningsfilm. Ett omfattande video och dvd bibliotek med pedagogiskt klassificerade filmer som skolorna kan låna utan kostnad. Alla filmer är inköpta enligt avtal om institutionell visningsrättighet. Inköp av filmer och medieboxar sker i nära samverkan med Skolbibliotekscentralen och filmsamordnaren
- Flera filmtitlar är samlade tematiskt i särskilda medieboxar som också innehåller radioprogram och litteratur.

IT-pedagog/utvecklare strategi

- Att i samverkan med mediepedagogen utveckla arbetet med film på alla nivåer ända från förskolan och uppåt
- Att alla enheter ska ha tillgång till digitalkamera och videokamera och använda sig av denna utrustning
- Vid sidan av IMovie utbilda personal och elever i Windows Movie Maker, ett program som finns tillgängligt på alla arbetsplatser till skillnad från IMovie
- Hjälpa mediepedagogen med utbildning och stöd vid införande av medieverkstad på alla högstadieskolor
- Utveckla bildtänkandet hos personalen via kurser i ex. Photo Filtre för att dessa sedan ska kunna sprida kunskaperna vidare
- Det ska finnas mål och riktlinjer för mediearbete i den lokala IT-strategin

Övriga aktörer och aktiviteter inom film och media för barn och unga i Gotlands kommun

Skolan är vår största kulturinstitution. Vid sidan av skolan finns flera aktörer som kompletterar och stödjer skolans verksamhet och som skolan har som samarbetspartners. Då det gäller film och media för barn och ungdomar på Gotland beskrivs här några delar ur Kultur och fritidsförvaltningens/KFF verksamheter samt ett urval av öns ideella organisationer.

- **Film på Gotland** är ett av Sveriges 19 regionala resurscentrum för film och media. Verksamheten hör till KFF och har ett nära samarbete med BUF's, filmsamordnare och mediepedagog. Film på Gotland får ett årligt statligt bidrag från Svenska filminstitutet som delas med Barn- och utbildningsförvaltningens film och mediepedagogiska resurs. Stödet har som främsta uppgift att stödja verksamhet inom film och media för barn och unga. Film på Gotland stödjer och är en resurs för etablerade filmare, biografägare och kulturarrangörer. Resurscentrumet driver även ett "växthus" där unga filmskapare kan söka handlednings- eller teknikstöd för att komma vidare med en filmidé. Film på Gotland har en filmverkstad där man kan låna/hyra videoteknik och redigeringsutrustning. Under år 2007 driver Film på Gotland öns filmstudio, Kustateljén i Färösund. Film på Gotland är tillsammans med högskolan en av huvudarrangörerna av Bergmanveckan i Färösund i juni.
- **Bibliotek.** På Gotland finns länsbibliotek, folkbibliotek och skolbibliotek. Inom BUF finns en Skolbibliotekscentral. Biblioteken har videofilmer för utlåning. Filmerna består av långa och korta spelfilmer, dokumentärer och animationer. På länsbiblioteket finns dessutom särskilda samlingar av filmer som producerats på Gotland. I denna samling finns både professionella filmares verk och filmer som producerats i Film på Gotlands växthus samt inom olika filmutbildningar. Filmerna finns samlade under avdelningen "Salong Alma". Länsbiblioteket driver även en nyöppnad avdelning med dataspel som kan lånas på bibliotekets egen spelavdelning. Länsbiblioteket har en fin animationsutrustning som används i olika temasammanhang och skollovsaktiviteter.
- **Gotlands länsmuseum – Konstmuseet.** På Konstmuseet finns en tradition att upprätta animationsverkstad under skollov.
- **Småfolkens bio.** En avdelning inom Folkets Bio i Visby. Visar film för de allra yngsta.
- **Ideella filmklubbar** visar film inom bygdegårdsrörelsen, främst sommartid.
- **Folkets Bio** visar film varje vecka i Visby. **Filmstudion (SFF)** har verksamhet i Visby, Klintehamn och Färösund. Dessa organisationer värvar många unga medlemmar och aktiva volontärer bland elever på gymnasieskolorna, högskolan och folkhögskolan.

GOTLANDS
KOMMUN

www.gotland.se

Barn och utbildningsförvaltningen/BUF

2007